

Галина Трунова,
кандидат юридичних наук,
доцент

УДК 369.2

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З ТИМЧАСОВОЮ ВТРАТОЮ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ

Стаття присвячена проблемам правозастосування у сфері соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Автором розглянуто процес реалізації прав застрахованих осіб на матеріальне забезпечення та соціальні послуги на випадок тимчасової втрати працездатності, проаналізовано суб'єктний склад правозастосовочого процесу. Визначено особливості оплати непрацездатності за рахунок страхувальника. Надано окремі пропозиції щодо підвищення ефективності застосування норм у сфері соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

Ключові слова: правозастосування, застрахована особа, соціальне страхування, тимчасова втрата працездатності, комісія із соціального страхування, Фонд соціального страхування.

Для більшості працівників заробітна плата є основним, а переважно і єдиним джерелом до існування. Хвороба і пов'язана з нею втрата заробітку може позбавити їх доходу і можливості не тільки вижити, а й вижити. Не допустити цього покликана система соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

Проблем у функціонуванні системи соціального страхування безліч і, на жаль, соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, яке повинно сприяти безпеці і збереженню здоров'я застрахованих осіб, не виконує свою функцію належним чином. Одна з проблем українського сьогодення — це те, що лікарняний перетворився на розкіш, адже в умовах кризи кількість персоналу, як правило, на вітчизняних під-

приємствах максимально оптимізована, згідно з соціологічними дослідженнями 65% працівників хворіють на роботі [1]. До чого, з рештою, призводить така «оптимізація», можна побачити за даними численних епідемій та, на жаль, в оформленні пенсій по інвалідності.

Проблемою для реалізації права на допомогу з тимчасової непрацездатності також є тіньові заробітні плати. Питання детінізації виплат заробітної плати, зменшення нелегальної зайнятості та загалом — детінізації економіки надзвичайно складне та багатопланове явище, оскільки водночас стосується працівників, роботодавців, фіскальних органів та питання наповнення державного бюджету. І навіть, якщо ми не говоримо про тіньову заробітну плату, тобто якщо працівник офіційно працює і за нього

сплачено всі необхідні соціальні внески, то і в такому випадку існує багато проблем у реалізації права застрахованого на матеріальне забезпечення у сфері соціального страхування у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

Варто зазначити, що окремими питаннями правозастосування у сфері соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності на різних етапах формування соціально-страхового законодавства України приділялася увага у працях: В. В. Андріїв, К. С. Батигіна, М. І. Боднарука, Н. Б. Болотіної, П. Д. Пилипенка, О. В. Москаленко, С. М. Прилипка, В. Г. Роганя, Н. М. Хуторян, Г. В. Сфремової.

Мета цієї роботи — виявити проблеми правозастосування у сфері соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та запропонувати шляхи їх вирішення.

Здійснення соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності покладено на створену з цієї метою організаційно-управлінську структуру — Фонд соціального страхування. Основним завданням Фонду у сфері соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності є надання матеріального забезпечення та соціальних послуг, а саме: допомога з тимчасової непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною); допомога при вагітності та пологах; допомога на поховання (крім поховання пенсіонерів, безробітних та осіб, які померли від нещасного випадку на виробництві); оплата лікування в реабілітаційних відділеннях санаторно-курортного закладу після перенесених захворювань і травм.

Для розкриття питання застосування норм права соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності необхідно вирішити питання про коло застрахованих осіб. Адже правозастосування в даному випадку розпочинається саме з ініціативи тих осіб, які мають право на відповідний вид соціально-страхового забезпечення.

Коло застрахованих осіб чітко визначене в статтях 18—19 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Залежно від підстави набуття статусу застрахованих особи поділяються на обов'язково і добровільно застрахованих. До першої ка-

тегорії належать особи, які працюють на умовах трудового договору (контракту) на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності та виду господарювання, у тому числі в іноземних дипломатичних та консульських установах, інших представництвах нерезидентів або у фізичних осіб, а також обрані на виборні посади в органах державної влади, органах місцевого самоврядування та в інших органах, і, в певних випадках, члени їх сімей. Також в обов'язковому порядку соціальному страхуванню з тимчасової непрацездатності відповідно до положень ч. 5 ст. 8 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» підлягають: фізичні особи — підприємці; особи, які провадять незалежну професійну діяльність; особи, які забезпечують себе роботою самостійно.

До другої категорії — добровільно застрахованих осіб відповідно до ст. 19 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» належать громадяни України, які працюють за межами території України і не застраховані в системі соціального страхування країни, в якій вони перебувають [2]. Варто зазначити, що в ст. 10 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» вказано, що право на добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, включаючи і страхування з тимчасової непрацездатності, мають члени фермерського господарства та особистого селянського господарства [3].

Рішення про призначення матеріального забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності приймається компетентними суб'єктами, а саме: комісією (уповноважений) із соціального страхування підприємства, установи, організації (щодо найманих працівників); у випадках відсутності на підприємстві комісії (уповноваженого) із соціального страхування — роботодавцем; Фондом соціального страхування (щодо фізичних осіб — підприємців; осіб, які провадять незалежну професійну діяльність; осіб, які забезпечують себе роботою само-

стійно; добровільно застрахованих осіб; в деяких інших випадках, чітко передбачених законодавством). Рішення про направлення на лікування в реабілітаційні відділення санаторно-курортних закладів після перенесених захворювань і травм приймається відбірковою комісією закладу охорони здоров'я.

Процес правозастосування щодо реалізації застрахованими особами права на матеріальне забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності розпочинається зі звернення громадянина до правозастосовчого органу.

На стадії звернення за забезпеченням здійснюється така форма реалізації права як використання. Прийняття заяви і документів правозастосовчим органом означає виконання норм права. З прийняттям заяв і документів закінчуються попередні (до правозастосування) форми реалізації права. Застосування правових норм, як зазначає П. Є. Недбайло, завжди водночас є їх виконанням, але не все виконання є їх застосуванням [4, с. 138].

Громадянин не є правозастосувачем, однак якщо він вчиняє юридично значимі дії, то вони набирають сили і слугують елементом правозастосовчого процесу. Діяльність громадянина — це один із видів реалізації права. В даному випадку застраховані особи реалізують свої права на соціально-страхове забезпечення, тобто здійснюють суб'єктивні права — права на дії інших осіб.

Суб'єкт правозастосування зобов'язаний розглянути заяву громадянина впродовж певного строку і прийняти рішення про призначення виплати або про відмову, тобто здійснити певні дії на користь правомочного суб'єкта. При прийнятті позитивного рішення на користь застрахованого виникає матеріальне соціально-страхове право-відношення, що включає право застрахованого на матеріальне забезпечення і страхові виплати з тимчасової непрацездатності, а також обов'язок зобов'язаного суб'єкта їх надати. У випадку прийняття негативного рішення застрахована особа має право на його оскарження.

Розгляд питання про призначення допомоги з тимчасової непрацездатності розпочинається із звернення застра-

хованої особи шляхом надання листка непрацездатності. Підставою для реалізації права на допомогу з тимчасової непрацездатності є настання страхового випадку. Дане положення впливає з абз. 2 ч. 1 ст. 19 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», відповідно до якого право на матеріальне забезпечення за соціальним страхуванням з тимчасової непрацездатності виникає з настанням страхового випадку в період роботи (включаючи час випробування та день звільнення), якщо інше не передбачене законом [2]. Однак рішення про право особи на отримання допомоги з тимчасової непрацездатності приймається при підтвердженні настання страхового випадку листком непрацездатності, оформленим з дотриманням встановлених правил.

Питання про призначення або відмову у призначенні соціально-страхового забезпечення приймається комісією (уповноваженим) із соціального страхування. Комісія (уповноважений) із соціального страхування підприємства зобов'язана перевіряти підставу, правильність видачі листків непрацездатності й правильність їх заповнення [5] відповідно до Інструкції про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян та Інструкції про порядок заповнення листка непрацездатності [6]. Якщо в листку з тимчасової непрацездатності є відмітка про порушення режиму (стоїть дата з підписом лікаря), то працівник втрачає право на допомогу з тимчасової непрацездатності починаючи з дня порушення на визначений комісією строк. За наявності ж обставин, передбачених в ч. 1 ст. 23 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (за період перебування у відпустці без збереження зарплати, творчій чи навчальній відпустці; якщо особа травмувалася або захворіла при вчиненні нею злочину та інше) допомога з тимчасової непрацездатності не надається [2].

На підставі рішення комісії (уповноваженого) із соціального страхування страхувальник-роботодавець розраховує суми матеріального забезпечення (крім допомоги на поховання, яка є фіксованою [7]) відповідно до Порядку обчислен-

ня середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням [8].

Хоча Фонд соціального страхування визначає саме комісію із соціального страхування — органом, що розпоряджається використанням коштів Фонду та забезпечує контроль за їх цільовим використанням [9], проте Законом передбачено, що відповідальність за правильність нарахування і витрачання коштів соціального страхування з тимчасової втрати працездатності несе страховальник [2].

Тобто в будь-якому випадку відповідальність за реалізацію права застрахованих осіб на соціально-страхове забезпечення у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності покладається на роботодавця. Жодної відповідальності для суб'єкта правозастосування — комісії (уповноваженого) із соціального страхування, за законодавством не передбачено. Цей недолік повинен бути виправлений шляхом внесення доповнень до Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», в якому слід передбачити відповідальність членів комісії (уповноваженого) із соціального страхування підприємства, установи, організації за порушення соціально-страхового законодавства.

Особливістю процесу правозастосування в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності є те, що для роботодавця рішення комісії із соціального страхування не є обов'язковим, а посадові особи можуть відмовити у наданні соціально-страхового забезпечення, якщо не погоджуються з рішенням комісії. В такому випадку комісія і роботодавець звертаються до Фонду соціального страхування.

Крім того, відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 10 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» Фонд соціального страхування, у тому числі його робочі органи, з-поміж іншого, мають право перевіряти достовірність відомостей, поданих роботодавцем для отримання коштів Фонду, дотримання порядку використання роботодавцем виділених йому коштів Фонду та зупиняти виплати з Фонду в разі відмови або перешкоджання з боку

роботодавця у проведенні перевірки, виявлення фактів подання ним Фонду недостовірних відомостей або порушення порядку використання роботодавцем коштів Фонду.

Рішення комісії оформлюють протоколом у день їх ухвалення. Комісія правомочна приймати рішення за наявності на засіданні більше половини її членів та за наявності представника кожної сторони.

Як вже зазначалося раніше, Законом передбачені випадки призначення допомоги з тимчасової непрацездатності, при вагітності та пологах та на поховання безпосередньо Фондом соціального страхування.

Звичайно, призначення і виплата матеріального забезпечення безпосередньо Фондом соціального страхування — це найоптимальніший варіант і гарантованість права застрахованих осіб на відповідне забезпечення. Однак левова частка призначення і виплати матеріального забезпечення здійснюється саме через роботодавця (страхувальника). Останній факт зумовлений перш за все тим, що оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності здійснюється за рахунок коштів роботодавця [10]. За загальним правилом, допомога з тимчасової непрацездатності виплачується за першого дня і до її відновлення або до встановлення інвалідності. Однак за рахунок страхових коштів допомога виплачується з шостого дня непрацездатності за весь період до відновлення працездатності або до встановлення медико-соціальною експертною комісією інвалідності [2].

У нашій країні не встановлений період відстрочки виплати допомоги з тимчасової непрацездатності. Так званий *waiting period* — в перекладі з англійської означає період очікування (впродовж якого не виплачується соціально-страхова допомога) [11], тобто період невиклати допомоги. Міжнародні акти у сфері соціального страхування допускають невиклату допомоги за період до трьох днів [12]. Так, в Ірландії *waiting period* становить 6 днів [13], у Чехії — 3 дні [14], у Швеції — 1 день [15].

Особливістю ж національної системи обов'язкового соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності є покладення на страховаль-

ника-роботодавця обов'язку з виплати страхового забезпечення у вигляді допомоги з тимчасової непрацездатності за рахунок власних коштів. При невиконанні роботодавцем зазначеної норми держава не забезпечує виплату цієї суми за рахунок коштів Фонду соціального страхування. Тобто певна частина допомоги з тимчасової непрацездатності є фінансовим зобов'язанням роботодавця перед працівником.

На жаль, у зв'язку з відсутністю статистики з даного питання ми не можемо навести точні цифри або відсоткове відношення оплати страхувальниками-роботодавцями допомоги з тимчасової непрацездатності за перші 5 днів. Однак, як свідчить аналіз, проведений Чернівецьким обласним відділенням Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, кількість листків непрацездатності, виданих упродовж 9 місяців 2015 р., складає 49 471, кількість же листків непрацездатності, включених до заяв-розрахунків для надання матеріального забезпечення за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності протягом 9 місяців 2015 р., складає 38 210. Різниця між кількістю виданих листків непрацездатності та включених до заяв-розрахунків складає 11 261. Причини такої розбіжності Фонд називає наступні: 1) частина листків непрацездатності, виданих терміном до 5 днів, оплачені за рахунок коштів роботодавця та не показані в заявах-розрахунках; 2) частина виданих листків непрацездатності не подається до оплати: застраховані особи працюють неофіційно або на роботі їх протабельовано під час перебування на листку непрацездатності; 3) багато підприємств мають філії в різних областях України, в тому числі і в Чернівецькій області, та централізовані бухгалтерії, що знаходяться за межами Чернівецької області та перебувають на обліку в інших обласних відділеннях Фонду [16].

Відносити оплату перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця до соціально-страхової допомоги можна досить умовно.

Як зазначає М. Л. Захаров, покладання на роботодавця витрат щодо виплати допомоги в перші дні непрацездатності призведе до ухилення або втрати можливості отримати допомогу

— до виконання хворими особами роботи, зараження колективу і, з рештою, погіршення здоров'я населення [17, с. 260].

Щодо дискусійності такого рішення з позиції страхових принципів зауважує і С. М. Прилишко. На думку вченого, такий підхід не повинен застосовуватися, оскільки руйнує страхові засади, адже роботодавець належним чином сплачує обов'язкові страхові внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, а потім ще раз несе фінансове навантаження [18, с. 297].

Питання виплати допомоги за перших п'ять днів з тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця було предметом розгляду Конституційного Суду України [19]. В результаті Суд визнав конституційними положення щодо оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок роботодавця. Разом із тим, позиція суддів не була однозначною. Щодо даного питання суддею П. М. Ткачуком була висловлена окрема думка, що оплата роботодавцем перших п'яти днів тимчасової непрацездатності працівника, по суті, є новим видом соціального захисту працівника безпосередньо роботодавцем. Суддя В. М. Шаповал в окремій думці зазначив, що висновок про конституційність оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок роботодавця є неправильним, а результативна частина Рішення суперечить ст. 46 Конституції України, оскільки тимчасово непрацездатні громадяни фактично позбавляються права протягом перших п'яти днів їх непрацездатності вимагати від держави передбаченого Конституцією забезпечення, а з такою метою можуть звертатися тільки до роботодавця.

На нашу думку, оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок роботодавця — це відхід від страхової техніки. Втрачається сама сутність страхування — колективна відповідальність за індивідуальний ризик. Разом із тим, сьогодні особи, які самостійно забезпечують себе роботою, та добровільно застраховані особи взагалі позбавлені права на допомогу з тимчасової непрацездатності протягом перших п'яти днів, тобто для них таки існує певний «період очікування». В зазначеному прослідковуються дискримінаційні моменти і від-

хід від принципу надання права отримання виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням особам, зайнятим підприємницькою, творчою діяльністю. У зв'язку з виплатою коштів за перші п'ять днів тимчасової непрацездатності за рахунок роботодавця останній перетворився фактично на суб'єкта призначення та надання матеріального забезпечення за страхуванням з тимчасової непрацездатності, в той час коли робота Фонду зводиться здебільшого до контролюючих функцій та роз'яснення питань застосування законодавства з виплати матеріального забезпечення.

Також однією з умов ефективного застосування норм права соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності є дотримання строків прийняття рішення щодо задоволення чи відмови в задоволенні (або частковому задоволенні) суб'єктивного права особи на матеріальне забезпечення.

За загальним правилом, документи для призначення допомоги розглядаються не пізніше десяти днів з дня їх надходження. Допомога на поховання призначається не пізніше дня, що настає за днем звернення. Строк для звернення за допомогою — не пізніше дванадцяти місяців від настання страхового випадку.

О. А. Мірошніченко, досліджуючи проблемні питання в цій царині, звертає увагу на те, що протягом останніх років намітилася тенденція до затримки виплат допомог у сфері соціального страхування з тимчасової непрацездатності, наголошує на необхідності встановлення особистої матеріальної відповідальності працівників Фонду соціального страхування у випадку прострочення [20]. Однак фахівці Фонду соціального страхування зазначають, що затримки у виплаті допомог застрахованим у Фонді особам можуть статися тільки з вини комісії із соціального страхування та(або) фінансових служб підприємств, установ, організацій [21].

Велике значення для дотримання строків, визначених законодавством, має правильна організація роботи комісії (уповноваженого) із соціального страхування. Згідно з Положенням про комісію засідання повинні проводитися відповідно до затвердженого нею плану, але не рідше двох разів на місяць [5].

Проведений аналіз окремих проблем, які виникають при застосуванні норм у сфері соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, дозволяє зробити висновок про те, що в основному вони зумовлені насамперед недовілками правового регулювання. Адже питання ефективності правозастосовчої діяльності безпосередньо пов'язане з питанням ефективності правових норм.

Проблемою чинного законодавства є відсутність відповідальності комісії (уповноваженого) із соціального страхування за порушення норм соціально-страхового законодавства. Цей недолік має бути виправлений шляхом внесення доповнень до Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», в якому необхідно передбачити відповідальність членів комісії (уповноваженого) із соціального страхування підприємства, установи, організації за порушення соціально-страхового законодавства.

Також для забезпечення рівності прав застрахованих осіб необхідно встановити єдиний підхід щодо оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності. Однакові права і гарантії повинні існувати як для найманих працівників, так і для осіб, які забезпечують себе роботою самостійно та добровільно застрахованих осіб.

З метою ж підвищення ефективності реалізації прав застрахованих необхідно, щоб питання про призначення матеріального забезпечення комісією (уповноваженим) із соціального страхування розглядалися коли це необхідно, без затримок, що забезпечить вчасність виплат.

Список використаних джерел

1. Больничный? Это роскошь! URL: <http://www.kadrovik.ua/content/bolnichnyi-eto-roskosh>.
2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. № 1105. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>.
3. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.
4. Недбайло П. Е. Применение советских правовых норм. — М.: Гос. изд-во юрид. лит., 1960. — 511 с.
5. Постанова Правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності «Про затвердження Положення про комісію (уповноваженого) із соціального страхування підприємства, установи, організації» від 23.06.2008 р. № 25. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0636-08>.
6. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Інструкції про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян» від 13.11.2001 р. № 455. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1005-01>; Наказ Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України, Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України «Про затвердження Інструкції про порядок заповнення листка непрацездатності» від 24.11.2006 р. № 532. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1456-04>.
7. Постанова Правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності «Про встановлення розміру допомоги на поховання» від 16.11.2011 р. № 55. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1453-11>.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням» від 26.09.2001 р. № 1266. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1266-2001-%D0%BF>.
9. Організація роботи комісії (уповноваженого) підприємства, установи, організації із загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням. URL: <http://www.fse.gov.ua/fse/control/vin/uk/publish/article/81867;jsessionid=2E1D0DDCB02921BA7C4A5B9713EE5DA1>.
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця» від 26.06.2015 р. № 440. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/440-2015-%D0%BF>.
11. Экономическая школа. New English-Russian explanatory dictionary of management and labor economics. Новый Англо-русский толковый словарь по менеджменту и экономике труда. URL: <http://slovar-vocab.com/english-russian/new-management-work-economics-vocab/waiting-period-1131304.html>.
12. Конвенція Міжнародної організації праці № 102 про мінімальні норми соціального забезпечення 1952 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1024-19>; Європейський кодекс соціального забезпечення від 16.04.1964 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_011/print1474959456645155.
13. Illness Benefit. URL: http://www.citizensinformation.ie/en/social_welfare/social_welfare_payments/disability_and_illness/disability_benefit.html.
14. Czech Republic — Sickness benefits. URL: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1106&langId=en&intPageId=2491>.
15. Social Benefits. URL: <http://work.sweden.se/living-in-sweden/social-benefits>.
16. Кувіла О. І. Щодо контролю за обґрунтованістю видачі та продовження листків непрацездатності застрахованим особам Чернівецького обласного відділення Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. URL: <http://www.fse.gov.ua/fse/control/chniv/uk/publish/article/87297;jsessionid=BB410562AE95FFBF162CEECBDA03B851>.
17. Захаров М. Л. Социальное страхование в России: прошлое, настоящее и перспективы развития (трудовые пенсии, выплаты пострадавшим на производстве): монография. — М.: Проспект, 2013. — 312 с.

18. Прилишко С. М. Предмет права соціального забезпечення: дис. ... д-ра юрид. наук / Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. — Х., 2007. — 382 с.

19. Рішення Конституційного Суду України від 17.03.2005 р. № 1-пп/2005. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-05>.

20. Мірошниченко О. А. Окремі проблеми правового регулювання виплати допомоги по вагітності та пологах на сучасному етапі. URL: <http://ukterra.com.ua/content/окремі-проблеми-правового-регулювання-виплати-допомоги-по-вагітності-та-пологам-на-сучасному>.

21. Актуальні новини Дніпропетровського обласного відділення Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності за тиждень — з 01 по 15 січня 2016 р. URL: <http://www.fse.gov.ua/fse/control/dnp/uk/publish/article/83948;jsessionid=DE4CAE519AFB78E803CAD75AC0C17FB0>.

Трунова Галина. Проблеми применения норм социального страхования в связи с временной потерей трудоспособности.

Статья посвящена проблемам правоприменения в сфере социального страхования в связи с временной потерей трудоспособности. Автором рассмотрен процесс реализации прав застрахованных лиц на материальное обеспечение и социальные услуги на случай временной потери трудоспособности, проанализирован субъективный состав правоприменительного процесса. Определены особенности оплаты помощи за первые пять дней нетрудоспособности за счет страхователя. Представлены отдельные предложения по повышению эффективности применения норм в сфере социального страхования в связи с временной потерей трудоспособности.

Ключевые слова: правоприменение, застрахованное лицо, социальное страхование, временная потеря трудоспособности, комиссия по социальному страхованию, Фонд социального страхования.

Trunova Galina. Problems of application of norms of the social insurance due to temporary disability.

This article is devoted to problems of enforcement in the field of social insurance due to temporary disability. The author deals with the process of the rights of insured persons to benefits and social services in the case of temporary disability, the analysis of possible enforcement process.

The implementation of social insurance due to temporary disability benefits assigned to created for this purpose organizational and management structure — the Social Insurance Fund. The main task of the social insurance due to temporary disability benefits is to provide benefits and social services, including: assistance for temporary disability (including care for a sick child); assistance for pregnancy and childbirth; funeral (except burial pensioners, the unemployed and people who died from an accident at work); fees treatment in rehabilitation department of spa facility after illness and injury.

Realized rights of insured citizens to appropriate types of software and services through the application of the law of social insurance competent actors.

Enforcement jurisdiction on social insurance for temporary disability speak: commission (commissioner) on social insurance enterprises, institutions and organizations (on employees); Failure in the enterprise commission (Commissioner) on social insurance — employer; Social Insurance Fund (on individuals — entrepreneurs, persons who carry out independent professional activity; people who self-employed, voluntary insured in some other cases expressly provided by law). The decision on referral to treatment in rehabilitation department of spa facilities after an illness and injuries selection committee accepted health institution.

The features help pay for the first five days of disability by the insured. Our country is not established «waiting period» for assistance for temporary disability, the period of non-payment assistance. International acts in the field of social security permit non-payment assistance for up to three days. The peculiarity of the national system of compulsory social insurance due to temporary disability insurer is imposing on the employer the obligation of payment of insurance coverage in the form of assistance for temporary disability at their own expense. Failure to enforce this rule state employer does not provide payment of the amounts due to the Social Insurance Fund.

The paper provided some suggestions for improving the efficiency of application of the rules on social insurance due to temporary disability.

Key words: law enforcement, the insured person, social insurance, temporary disability, the commission on social insurance, Social Insurance Fund.